Д.В. Ляпін, канд. техн. наук, доц., засл. економіст України

ОЦІНКА ВИКОНАННЯ МІНІСТЕРСТВАМИ УКРАЇНИ ВИМОГ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ

Розглянуто основні проблеми, що перешкоджають належному виконанню вимог законодавства про регулярну політику, виявлені під час проведення моніторингу дотримання органами державної влади принципів та процедур у сфері регуляторної політики.

Basic problems, which hinder the proper implementation of requirements legislations about a regular policy, discovered during the leadthrough of monitoring of observance of state power of principles and procedures organs in the field of regulator policy, are considered.

Ключові слова: державне управління, власність та влада, економіка України в умовах глобалізації, громадський контроль, ефективне використання ресурсів

Keywords: state administration, property and power, economy of Ukraine in the conditions of globalization, public inspection, effective use of resources

Актуальність проблеми належного впровадження державної регуляторної політики обумовлена необхідністю ефективного використання публічних ресурсів, особливо з метою забезпечення сталого розвитку. Особливо цей аспект актуальності посилюються в умовах глобалізації та загострюється за умов економічної кризи. Законодавчі вимоги до державної регуляторної політики визначені в Законі України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 11.09.2003 №1160-IV [1]. Особливо слід відмітити, що регуляторна політика в Україні за цим Законом фактично визначає законодавчі вимоги до аналізу політики, що передбачає традиційні етапи аналізу: визначення проблем, формулювання та аналіз можливих альтернатив, економічний розрахунок вигод та витрат, аргументація тривалості державного впливу та визначення індикаторів, за якими можна зробити висновок щодо досягнення регулюванням своєї мети. Але незважаючи на те, що Закон України №1160-IV та, відповідно, регуляторна політика набули чинності з 2004 року, виконання цього законодавства залишається «м'яким», вибірковим [2].

Дослідження проблем регуляторної політики та покращення бізнес-клімату присвячено роботи вітчизняних та закордонних вчених, зокрема Ю.І.Єханурова [3], З.С.Варналія [6], В.Є.Воротіна [7], О.В.Літвінова [4], К.М.Ляпіної [3], Скотта Джейкобса [4] та інших. Але переважна більшість робіт з цієї теми присвячено вивченню теоретичних положень регуляторної політики та дерегуляції, а моніторинг дотримання органами виконавчої влади вимог регуляторної політики залишається часто поза увагою.

Тому метою даною статті є дослідження стану дотримання центральними органами виконавчої влади основних положень законодавства України з питань регуляторної політики. Дана стаття базується на матеріалах власних досліджень,

проведених автором на початку 2010 року шляхом здійснення моніторингу виконання органами державної виконавчої влади вимог положень Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» щодо оприлюднення документів, підготовлених у процесі здійснення регуляторної діяльності та розміщення їх на офіційних Web-сторінках в мережі Інтернет. Зокрема моніторинг дає оцінку стану виконання міністерствами України норм Постанови Кабінету Міністрів України від 4 січня 2002 р. №3 «Про порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади» в частині дотримання вимог регуляторної політики. Моніторинг базується на аналізі офіційних Інтернет-сайтів міністерств щодо повноти дотримання процедури підготовки та оприлюднення плану підготовки органом проектів регуляторних актів відповідно до вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» та вимог пункту 8.1 Постанови КМУ №3 від 04.01.2002 року.

Так відповідно до вимог статті 7 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від будь-якого міністерства України вимагається: а) затвердити план діяльності з підготовки ними проектів регуляторних актів на наступний календарний рік не пізніше 15 грудня поточного року (план повинен містити визначення видів і назв проектів, цілей їх прийняття, строків підготовки проектів, найменування органів та підрозділів, відповідальних за розроблення проектів регуляторних актів); б) затверджений план діяльності з підготовки проектів регуляторних актів оприлюднюється у спосіб, передбачений статтею 13 Закону, не пізніш як у десятиденний строк після його затвердження.

Саме контроль за дотриманням міністерствами України вимог статті 7 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» – контроль дати затвердження плану діяльності з підготовки проектів регуляторних актів на 2010 рік (за Законом не пізніше 15 грудня 2009 року) та контроль за датою оприлюднення плану (за Законом - не пізніше 25 грудня 2009 року) – й становив предмет даного моніторингу.

Таблиця 1. Результати моніторингу дотримання міністерствами України вимог статті 7 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»

Назва міністерства	Дата наказу	Номер наказу	Дата оприлюднення на офіційному сайті	Зміст порушення	Висновок
МІНІСТЕРСТВА, ЩО ДОТРИМАЛИ ВИМОГ ЗАКОНУ					
Міністерство вугільної промисловості України	08-Грудня-2009	559	11-Грудня-2009		Дотримання вимог Закону

Назва міністерства	Дата наказу	Номер наказу	Дата оприлюднення на офіційному сайті	Зміст порушення	Висновок
Міністерство з питань житлово-комунального господарства України	14-Грудня-2009	392	22-Грудня-2009		Дотримання вимог Закону
Міністерство регіонального розвитку та будівництва України	14-Грудня-2009	599	16-Грудня-2009		Дотримання вимог Закону
Міністерство культури і туризму України	11-Грудня-2009	1121/10/16-09	15-Грудня-2009		Дотримання вимог Закону
Міністерство палива та енергетики України	14-Грудня-2009	729	14-Грудня-2009		Дотримання вимог Закону
Міністерство промислової політики України	11-Грудня-2009	874	18-Грудня-2009 (21-Грудня-2009)		Дотримання вимог Закону
Міністерство транспорту та зв'язку України	15-Грудня-2009	1296	15-Грудня-2009		Дотримання вимог Закону
МІНІСТЕРСТВА, ЩО ЧАСТКОВО ДОТРИМАЛИ ВИМОГ ЗАКОНУ					
Міністерство внутрішніх справ України	21-Грудня-2009	542	25-Грудня-2009	Порушення термінів, що визначено в Законі. Затвердження плану мало відбутись до 15 грудня.	часткове дотримання (формально)
Міністерство охорони здоров'я України	10-Грудня-2009	934	н\д	Розміщено текст наказу без дати розміщення.	часткове дотримання (формально)
Міністерство фінансів України	15-Грудня-2009	1474	30-Грудня-2009	Порушення термінів, що визначено в Законі. Оприлюднення мало відбутись до 25 грудня.	часткове дотримання (формально)
Міністерство охорони навколишнього природного	07-Грудня-2009	651	н\д	Розміщено текст наказу без дати розміщення.	часткове дотримання (формально)

Назва міністерства	Дата наказу	Номер наказу	Дата оприлюднення на офіційному сайті	Зміст порушення	Висновок
середовища України					
Міністерство юстиції України	11-Грудня-2009	н\д	15-Грудня-2009	порушення бюрократичних процедур (відсутність номеру документу)	часткове дотримання (формально)
МІНІСТЕРСТВА, ЩО НЕ ДОТРИМАЛИ ВИМОГ ЗАКОНУ					
Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту	н\д	н\д	н\д	Наявні нормативні акти щодо затвердження ліцензійних умов на господарську діяльність, але повністю відсутні будь-які посилання на регуляторну діяльність міністерства взагалі.	Брутальне нехтування вимогами Закону
Міністерство оборони України	н\д	н\д	н\д	Підрозділи, що керуються Міністерством оборони, активно здійснюють господарську діяльність і наявні відповідні регуляторні акти міністерства, але відсутній план підготовки проектів регуляторних актів.	Брутальне нехтування вимогами Закону
Міністерство освіти і науки України	15-Грудня-2009	1137 *	н\д	Брутальна імітація дотримання вимог закону. Немає тексту наказу та невідома дата оприлюднення.	Брутальне нехтування вимогами Закону
Міністерство економіки України	10-Грудня-2009	1406 *	10-Грудня-2009	Інформація "глибоко захована" на сайті. Немає тексту наказу.Імітація дотримання вимог закону.	Брутальне нехтування вимогами Закону
Міністерство України з питань надзвичайних	27-Листопад-2009	795 *	н\д	Імітація дотримання вимог закону. Немає тексту наказу та	Брутальне нехтування вимогами Закону

Назва міністерства	Дата наказу	Номер наказу	Дата оприлюднення на офіційному сайті	Зміст порушення	Висновок
ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи				невідома дата оприлюднення.	
Міністерство аграрної політики України	н\д	н\д	12-Грудня-2009	Імітація дотримання вимог закону (невідомі дата затвердження та номер плану підготовки регуляторних актів)	Брутальне нехтування вимог Закону
Міністерство праці та соціальної політики України	н\д	н\д	11-Грудня-2009	Імітація дотримання вимог закону - порушення бюрократичних процедур (невідомі дата затвердження та номер плану підготовки регуляторних актів)	Брутальне нехтування вимог Закону
МІНІСТЕРСТВА, ЩО, МОЖЛИВО, НЕ МАЮТЬ РЕГУЛЯТОРНОГО ХАРАКТЕРУ					
Міністерство закордонних справ України	н\д	н\д	н\д		Ігнорування вимог закону, за, можливо, нерегуляторним характером міністерства

* Примітка: наявне лише посилання на назву документу, але сам текст наказу не знайдено. При цьому текст наказу не знайдено не тільки на сайті ЦОВВ, але й на сайті www.rada.gov.ua

Таким чином, за результатами аналізу отриманих даних слід зробити висновок про продовження практики «м'якого» виконання національного законодавства центральними органами виконавчої влади. Станом на початок 2010 року вимог статті 7 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» за формальними ознаками дотримання термінів, що визначено в Законі (повністю та частково), спромоглися дотриматись лише 11 міністерств (тобто 60% від їх загальної кількості).

Як головний висновок слід відмітити наступне. Регуляторна політика в Україні за своєю ідеологією та поширенням своїх норм на всі органи виконавчої влади та місцевого самоврядування в частині питань, вирішення яких стосується суб'єктів господарювання, мала б становити основний інструмент структурної перебудови

національної системи державного управління та національної економіки на нові вимоги часу. Але «м'яке» та вибіркове виконання законодавства центральними органами виконавчої влади фактично руйнує керованість в цих процесах та породжує практику вседозволеності і безвідповідальності, що становить загрозу основам національної безпеки України.

Література:

1. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» №1160-IV від 11.09.2003, Електронний ресурс: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1160-15
2. Літвінов О.В., Ляпін Д.В. Реалізація державної регуляторної політики органами виконавчої влади // Зб.наук.пр. Актуальні проблеми державного управління. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2005. – Вип.1 (19). – с.153-170.
3. Регуляторна політика в Україні. Аналітичний документ для прийняття політичних рішень / Ю.І.Єхануров, К.М.Ляпіна та ін. – К.: Ін-т конкурентного суспільства, 2007. – число 2. – 104 с.
4. Scott H. Jacobs. The golden age of regulation // http://www.regulatoryreform.com
5. Літвінов О.В. Аудит регуляторної діяльності як напрям удосконалення державної регуляторної політики / Зб.наук.пр. Актуальні проблеми державного управління. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2007. – Вип.№2 (28). – с.174-180.
6. Варналій З.С. Детінізація як чинник підвищення конкурентосп-роможності економіки України // Зб.наук.пр. Теоретичні та прикладні питання економіки. – К.: ВПЦ «Київ. універ.», 2007. – С. 17-22
7. Воротін В.Є., Мартинюк Л.А. та ін. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання. - Київ: Видавництво Європейського університету, 2002. – 307 с.